

Kreeft wordt wel 25 jaar oud

PZC 15 maart 2005 Redactie (Kunstengebied)

Op 1 april begint het nieuwe kreeftenseizoen. Tot 15 juli mag er op de schaaldieren gevestigd worden, vooral in de Oosterschelde. De kreeft is een betrekkelijk jonge bewoner van de zeearm. Opzieder Visserij Hoek meldde in 1881 de eerste vangst, niet ver van Yerseke. Na een terugslag door de strenge winter van 1962-'63 en uitvoering van de deltaxwerken, gaat het tegenwoordig goed met de kreeften in de Delta.

Citaat uit de handelingen van de vergadering der Tweede Kamer op 14 december 1909. Spreker (de minister Kolleman) verbaast zich erover dat juist een sociaal-democraat (de heer Schaper) de kreeften hier behandelde. Behalve dat de kleur van die dieren als ze gekookt zijn den heer Schaper aangenaam is, moet de gang van de kreeft hem zeer antipathiek zijn. Wat is echter het geval? Wij weten niets van de kreeft. Bijna honderd jaar later zegt bioloog Gerard Heerebout het de minister na. Er is geen onderzoek gedaan naar het onderwater levende dier, dus zijn er nauwelijks feiten bekend. Veel gegevens berusten op veronderstellingen.

Daar komt langzaam enige verandering in, want om ervoor te zorgen dat de kreeft overleefd blijft is een duurzaam beheer nodig. En daarvoor is kennis on-

Wel is bekend dat sprake is van een Zeeuwse kreeft. Heerebout vertelt dat kreeften die in Furo-pese watarren leven dezelfde genetische eigenschappen hebben.

Die van de kreeften in de Oosterschelde wijken een beetje af. Je kunt ze goed herkennen. In de Oosterschelde is een aantal krom massaal sterfte opgetreden, of bleven weinig kreeften over. Uit een kleine restpopulatie is het hele bestand weer opgebouwd, op een kleinere genetische basis."

De soort wordt nu wel bedreigd door uit Amerika (oostkust Atlantische Oceaan) voor de hand ingevoerde kreeften. Dat be-

Vanaf 1 april mag er weer op kreeft worden gevestigd.

gon in de jaren vijftig van de vorige eeuw, omdat het Europese kreeftbestand door overbevissing sterk was afgenomen. "Er ontsnapten er wel eens uit de bakken in Yerseke. Die komen in de Oosterschelde en gaan zich vermengen. Er is in de Oosterschelde al een paar keer een Canadese kreeft gevonden".

Twee dingen zorgden volgens de

bioloog - hij is adviseur van de Stichting Promotie Oosterscheldekreeft - voor vestiging in de Oosterschelde: het aanleggen van steenboringen onderaan de dijken en de afsluiting van het Kreekrak in 1868, waardoor er minder zoet water in de Oosterschelde stroomde. Een kreeft heeft behoorlijk zout water nodig om in te kunnen leven en schuilgelegenheden in de vorm van rotskusten.

Wat dat betreft is de invasie van

de Japanse oester een pluspunt. Kleine kreeften kunnen zich daar goed tussen verstoppert.

Voortplanting

Meer schuilgelegenheden is één van de redenen waarom het de kreeft tegenwoordig goed gaat, veronderstelt Heerebout. Een ander pluspunt is de afname van kabeljauw, paling en wijting, die vooral uit zijn op kreeftjes. Volwassen kreeften hebben geen natuurlijke vijanden en kunnen, als ze niet gevangen worden, uitgroeien tot grote beesten van tegen de 80 centimeter. Heerebout denkt dat een kreeft wel 25 jaar oud kan worden.

Het duurt ongeveer zes jaar voordat kreeften aan voortplanting gaan denken. Bij een temperatuur van 15 graden Celsius gaan ze op zoek naar een partner. Een keer per jaar legt het vrouwtje zo'n 40.000 eitjes. Die ontwikkelen zich tot larven en vervolgens tot kreeftjes. In die tijd vindt de grote sterfte plaats. Kreeften zijn alleseters: vis, mosselen, krabben, slakken, wier.

Kleine dieren verschalen meerdere malen per jaar, de grote eenmaal per jaar. Vrouwtjes verschalen voor en mannetjes na de geslachtsdaad. Een zwangerschap duurt negen tot tien maanden. Het verschalen is voor onderzoekers heel lastig. Bijvoorbeeld het aandringen van merksjes om een dier goed te kunnen volgen, help niet echt.

Bioloog Heerebout gaat ervan uit dat een kreeft vrij plaatsge-

archieffoto Marjke Folkertsma

bonden is. "Met dien verstande dat als een kreeft groter wordt, hij een groter leefgebied nodig heeft. Dan is er kans dat ze elkaar verdringen." Behalve aan de dijkenoeten en op oesterpercelen, zijn er ook kreeften te vinden in de veenbanken die in de kom van de Oosterschelde liggen. Kreeften houden niet van golfslag en stroming. Ze zijn niet veel in de monding van de Oosterschelde te vinden, meer achterin de zeearm. In de zoute Grevelingen zitten er ook veel. De kreeftenvangst noemt Heerebout een vriedelijke visserij. "Je markt weinig kapot, er is weinig bijvangst. Je beschadigt de natuur niet. Je zet met een ankertje een kortje op de bodem, het heest kruip ertn en je haalt het op." Kreeften hebben het niet zo op elkaar begrepen en kruppen niet bij elkaar in één kof. Het vangen is gebonden aan een vergunning. Er is geen vangstregistratie- of mijnplicht. Veel wordt onderhands verkocht.

Heerebout pleit voor een beter vergunningenbeleid, gekoppeld aan vaste visvakken (er zijn veel 'slappende' vergunningen), om overbevissing te voorkomen. Hij schat dat er vijftien serieuze kreeftenvisserij zijn, maar er zijn wel circa driehonderd vergunningen uitgegeven. "Je moet zorgen voor duurzaam beheer. Daardoor voorkom je dat je, zoals bij andere vormen van visserij, rooibouw pleegt."

Rinus Antonisse

foto Hans Waardenburg

Kreeft in de Oosterschelde